

Državni izpitni center

M 2 3 2 5 6 1 2 3

JESENSKI IZPITNI ROK

UMETNOSTNA ZGODOVINA

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Sreda, 30. avgust 2023

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

DEL A**Izpitna pola 1****1. naloga: Umetnost starega Egipta**

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ mastaba ♦ piramida ♦ skalna grobnica / hipogej 	
	2	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Dolina kraljev ♦ Tutankamon 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	1	<ul style="list-style-type: none"> ♦ oblo kiparstvo/plastika ♦ reliefno kiparstvo 	Za dva pravilna odgovora 1 točka.
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kipi so iz trdnih materialov, so negibni, brezizrazni, togi. ♦ Kipi izražajo le obče človeške lastnosti, so brez čustev. ♦ Ni znakov staranja, ni obrazne mimike. ♦ So statični, frontalni, z rokami ob telesu, stisnjenimi v pesti. ♦ Telesa so idealizirana, na vrhuncu psihofizičnih moči. 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	1	♦ v grobnicah in templjih	
	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicija: je vodoravna, vezana, friz. ♦ Človeška figura: človek je upodobljen ploskovito, brez senčenja figure, v egipčanskem kanonu, kjer velja pravilo upodobitve: obraz, roke in noge so v profilu, oko in trup od spredaj. ♦ Perspektiva: ni prostora v klasičnem pomenu, govorimo o hierarhični/pomenski perspektivi – različne velikosti figur so odvisne od položaja v družbi. 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Portreti so naslikani na lesene plošče. So na obraznem delu sarkofaga/mumije. ♦ Uporabljena je antična tehnika enkavstika – mešanje barvnih pigmentov s čebeljim voskom. ♦ To so mumijski portreti, najdeni v puščavi Fajum. ♦ Pojavili so se po rimski zasedbi Egipta. ♦ Portretiranci imajo poudarjene široko odprte oči. ♦ Pomenijo prvo stopnjo v razvoju tabelnega slikarstva. 	

2. naloga: Starokrščanska in bizantinska umetnost

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	3	<ul style="list-style-type: none"> ♦ dobri pastir – Kristus skrbi za vernike, jih usmerja kot pastir svoje ovce ♦ vinska trta – Kristus je vinska trta, verniki so njene mladike ♦ Kristus Helij/Sol – Kristus je kot sonce, kot luč sveta 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Svetniški sij / obstret/nimb je znamenje svetosti. ♦ Pastirska palica v obliki križa. / Križ je simbol Kristusovega trpljenja, krščanstva. ♦ Oblačila v škrlatni in zlati barvi so bila značilna za vladarje. 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	1	♦ Sarkofag je v tem primeru kamnita krsta, okrašena z reliefi. / Sarkofag je okrašena krsta.	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ izokefalija ♦ Telo ni več anatomsko pravilno, glava je prevelika. ♦ Figure so prevelike v razmerju do prostora. 	
	1	♦ iz Biblije / Svetega pisma	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ (Abrahamovo) žrtvovanje Izaka ♦ Adam in Eva / izgon iz raja / izvorni greh 	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Bog je Abrahamu ukazal, naj mu žrtvuje edinca Izaka. Ta se je Abrahamu in Sari rodil pozno, na stara leta. Žrtvoval naj bi ga na gori, ki jo je določil Bog. Z Izakom sta odpotovala sama. Sin je tovoril drva, na katerih naj bi bil žrtvovan. Med potjo je vprašal očeta, kje je žrtvena žival, in ta mu je odgovoril, da bo »Bog sam priskrbel jagnje za žgalno daritev«. Ko je hotel Abraham žrtvovati edinca, ga je prekinil Gospodov angel. Za njim je videl ovna, ki se je »z rogovi zapletel v trnje«, in ga žrtvoval namesto sina. ♦ Adam in Eva sta upodobljena v raju ob drevesu spoznanja dobrega in zlega. Zagrešila sta izvorni greh. Uživala sta prepovedan sad in si nakopala jezo Boga, ki ju je za kazen izgnal iz raja. 	
Skupaj	6		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ Justinijana	
	1	ena od: ♦ Njegovo glavo krasi svetniški sij / nimb/obstret. Oblečen je v oblačilo v škrlatni in zlati barvi, nosi krono. ♦ Zavzema največ prostora na sliki.	
	1	♦ v Raveni	
	1	♦ mozaik	
Skupaj	4		

3. naloga: Srednjeveško kiparstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	1	♦ Poslednja sodba	
	1	♦ Kristus bo ob svojem drugem prihodu sodil živim in mrtvim. Pravične bo poslal v nebesa, ki so na njegovi desni, grešni pa bodo obsojeni na večno trpljenje v peklu, ki je na Kristusovi levi.	
	1	♦ Mandorla je celopostavni svetniški sij v obliki mandeljna. Na reliefu je opazen okoli Kristusovega telesa.	Za razlago in prepoznavanje na reliefu 1 točka.
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	1	♦ križanje	
	1	♦ Pasijon govori o Kristusovem trpljenju in smrti.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ timpanon/luneta	
	2	♦ slika 3.1: romanika ♦ slika 3.2: gotika ♦ slika 3.3: gotika	Za tri pravilne odgovore 2 točki, za dva pravilna odgovora 1 točka.
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ Jabolko simbolizira izvirni greh. Marija je upodobljena kot nova Eva in pomeni njeno nasprotje: medtem ko je Eva na svet z izvirnim grehom priklicala zlo, je Marija svet z rojstvom Jezusa odrešila.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ S-linija ♦ bogato in mehko nagubana draperija ♦ razgibanost figure/drže ♦ eleganca figur ♦ lepi/idealizirani obrazi ♦ gotski kontrapost ♦ podaljšane figure 	
	1	♦ Marija Zavetnica s plaščem	
	1	♦ Marija kot mati vseh pod svojim plaščem ščiti in varuje vse ljudi, ne glede na stan, pred vojno, Turki, nesrečami in boleznimi. Angeli jo hkrati kronajo za nebeško kraljico.	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	♦ drevo življenja	

4. naloga: Italijanska renesančna arhitektura

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ mestna palača / meščanska palača / palazzo	
	2	♦ v Firencah ♦ zaradi vzpona meščanstva/razcveta trgovine in bančništva / začetkov kapitalizma	
	1	♦ pravokotni ali kvadratni tloris z notranjim arkadnim dvoriščem	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	1	♦ Leon Battista Alberti	
	2	♦ slika 4.2: motiv stebrih redov ♦ slika 4.3: motiv slavoloka / antičnega templja	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ Filippo Brunelleschi ♦ Michelozzo ♦ Donato Bramante ♦ Michelangelo ♦ Andrea Palladio 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	♦ centralni/središčni tloris s kupolo	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	2	štiri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ uravnoveženost oblik ♦ preglednost/jasnost oblik ♦ simetrija ♦ harmonija ♦ raba idealnih proporcev ♦ raba idealnih geometrijskih likov in teles ♦ zmerna raba dekoracije ♦ raba stebrih redov ♦ raba antičnih arhitekturnih členov, dekoracije 	Za dva pravilna odgovora 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.6	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ grad Krumperk ♦ grad Brežice ♦ grad Dobrovo ♦ vila Vipolže ♦ mestna hiša (rotovž) v Mariboru ♦ palača Belgramoni-Tacco v Kopru ♦ vrata Muda v Kopru 	

5. naloga: Prepoznavanje umetnika

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Jan van Eyck	
	1	♦ v 15. stoletju ♦ na Nizozemskem	Za oba pravilna odgovora 1 točka.
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ razcvet mest ♦ gospodarska rast ♦ vzpon meščanstva ♦ bogati trgovci postanejo poglavitni naročniki umetnosti 	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ oljno slikarstvo	
	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ realizem/naturalizem ♦ polnoplastična telesa ♦ perspektivično poglobljanje prostora ♦ simetričnost kompozicije ♦ izredno natančno izrisane podrobnosti ♦ jasni obrisi ♦ čiste barve ♦ raba harmoničnih komplementarnih in svetlobnih barvnih kontrastov ♦ lazurni nanosi barv 	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	1	♦ Vsak naslikani predmet odslikava resničnost in ima hkrati neki simbolni pomen.	
	3	tri od: ♦ Sezute cokle nakazujejo svetost prostora/zakramenta. ♦ Dvignjena moževa roka pomeni prisego pri zaroki ali poroki. ♦ Sveča, ki je prižgana sredi dneva, simbolizira navzočnost sv. Duha / Kristusa, ki vse vidi. ♦ Pes simbolizira zakonsko zvestobo. ♦ Zrcalo simbolizira čistost in nedolžnost. ♦ Pasijonski prizori na medaljonih v okviru zrcala kažejo na obljubo odrešenja. ♦ Rožni venec kaže na predanost molitvi. ♦ Pomaranče in jabolka na okenski polici simbolizirajo rajski vrt in izvorni greh. ♦ Detajl sv. Marjete/Margarete na posteljni stranici je tudi simbolno povezan s poroko, saj je ta svetnica zavetnica porodnic. ♦ Detajl pošasti na naslonjalu klopi simbolizira greh, ki naj se mu par izogiba.	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	3	♦ slika 5.1: portret ♦ slika 5.2: portret / donatorski portret in svetopisemska snov ♦ slika 5.3: svetopisemska snov	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	3	♦ zrcalo na zadnji steni	

Skupno število točk: 60

Izpitna pola 2

1. naloga: Barok na Slovenskem

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.1	1	ena od: ♦ baročni aristokratski dvorec ♦ podeželska/letna rezidenca	
	1	♦ osna zasnova	
	1	♦ francoski tip parka	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.2	2	♦ reprezentativno/monumentalno stopnišče ♦ slavnostna/viteška/reprezentativna dvorana	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.3	2	♦ iluzionistična poslikava ♦ iluzija predrte arhitekturne stene/okvirja, ki se odpira v nebo / globino prostora	
	2	♦ Heraklej / grško-rimski bogovi ♦ apoteoza/poveličevanje/sprejemanje nesmrtnosti / sprejem na Olimp / Heraklejeva junaška dela	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.4	1	♦ Slika 1.4a, zaradi konkavnosti/vbočenosti pročelja, ki ustvari dinamiko in dramatičnost na fasadi / preloma na fasadi.	
	1	ena od: ♦ pilastri ♦ timpanon	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.5	1	♦ rokoko	
	2	dve od: ♦ štukaturno okrasje ♦ pastelne barve ♦ školjkasti/rokokojski okvirji ♦ rocailles	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
1.6	2	ena od: ♦ Dornava ♦ Slovenska Bistrica ♦ Maribor	

2. naloga: Poznavanje slikarja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.1	1	ena od: ♦ Ludvik XVI. ♦ Maximilien Robespierre ♦ Napoleon	
	1	♦ neoklasicizem	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.2	1	♦ zgodovinski dogodki	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.3	4	♦ slika 2.1: Predanost državljanskim interesom naj posameznik postavi pred svoja čustva. ♦ slika 2.2: Vladarjeva moč je absolutna, zato sam krona svojo ženo Jožefino. ♦ slika 2.3: Smrt revolucionarja Marata je mučeniška, heroična. ♦ slika 2.4: Napoleon prečka Alpe po zgledu slavnih velikih vojskovodij iz preteklosti.	Za en pravičen odgovor 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.4	1	♦ Prisega Horacijev	
	3	tri od: ♦ trdna, uravnotežena kompozicija ♦ simbolni poudarek je na izbiri barv ♦ polnoplastična telesa so napeta, polna energije, stojijo čvrsto in neomajno ♦ antično arhitekturno ozadje ♦ natančna risba, poudarjena s črto, barva je polnilo	
	1	♦ Franc Kavčič	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
2.5	1	♦ Nastop in razstavljanje v pariškem Salonu sta pomenila uspeh za vsakega umetnika.	
	2	♦ Ivana Kobilca ♦ Jurij Šubic	
Skupaj	3		

3. naloga: Postimpresionistično slikarstvo

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.1	4	♦ slika 3.1: Vincent van Gogh ♦ slika 3.2: Georges Seurat ♦ sliki 3.3 in 3.4: Paul Cézanne ♦ slika 3.5: Paul Gauguin	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.2	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ nanašanje čistih intenzivnih barv iz tube na platno ♦ debeli barvni nanosi / impasto ♦ nenaturalistična raba barv ♦ dinamične, ekspresivne poteze čopiča ♦ izražanje osebnih občutij 	
	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ krajina – žanr ♦ dolge poteze čopiča – nanašanje barve v točkah ♦ dinamičnost (neba) – otrplost (figur) 	
Skupaj	5		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.3	1	♦ na kubizem	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.4	1	♦ o treh starostnih dobah (rojstvo/mladost – zrelost – starost) / o teku življenja od rojstva do smrti	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.5	1	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ upodobitev alegorične, simbolne vsebine – upodobitev hipnega trenutka ♦ statičnost, umirjenost – migotanje, nemirnost ♦ močni obrisi in barvne ploskve – barvni nanosi v majhnih lisah ♦ poudarek na sporočilu slike – zanimanje za svetlobne in atmosferske učinke 	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
3.6	1	♦ slika 3.2 (Seurat)	
	1	ena od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ v pointilistični tehniki / razvidni slikarski potezi ♦ v žanrski motiviki/motivu preživljanja prostega časa na prostem 	
Skupaj	2		

4. naloga: Ritem, repeticija, retro(avantgarda), re-

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.1	1	♦ ponavljanje istega motiva	
	1	♦ sitotisk ♦ odlivanje mavca	Za dva pravilna odgovora 1 točka.
	1	ena od: ♦ delo je nastalo po črno-beli fotografiji MM (za film Niagara) ♦ igralka je zvezdniški proizvod filmske industrije in medijev, postane seks simbol, predmet oboževanja širokih množic, vendar je njena osebna intimna zgodba nenehnega iskanja ljubezni tragična ... ♦ umetnik z močnimi barvami in multipliciranjem podob karikira, parodira, banalizira in preizprašuje javno podobo zvezdnice kot produkta filmske industrije ♦ z degradiranjem javne zvezdniške podobe umetnik opozarja na masko osebe, ki je bila za zapeljivo podobo vse prej kot zapeljiva ... ali ♦ umetnik opozarja na raznovrstnost oblik vsakdanjih potrošniških artiklov in opozarja na njihovo estetsko vrednost	
	1	♦ potrošniška kultura	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.2	2	♦ poigravanje s slikarsko ploskvijo, ki z urejenostjo svojih segmentov pri gledalcu sproža fiziološki in psihološki občutek, da se slika giblje in spreminja ♦ op art	
	2	♦ delo je zreducirano na osnovne likovne prvine, barvo, obliko, odsotnost vsakršne narativnosti, raziskovanje odnosov med barvami ali objekti, prazninami in volumnom ♦ minimalizem	
Skupaj	4		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.3	1	♦ instalacija	
	1	ena od: ♦ prostorska postavitev, ki spreminja obliko glede na postavitev v specifičnem prostoru ♦ združevanje arhitekturnih, kiparskih in slikarskih elementov v enotno celoto, ki jo povezuje skupen koncept	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.4	1	ena od: ♦ OHO ♦ IRWIN	
	1	♦ Avantgarde prekinjajo s tradicijo, beseda retro pa pomeni zgledovanje po preteklosti oziroma obujanje preteklih vplivov.	
Skupaj	2		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
4.5	1	♦ performans	
	1	♦ telo	
	1	♦ z avdio-vizualnim dokumentiranjem ♦ s ponovitvijo performansa – reperformansom	
Skupaj	3		

5. naloga: Arhitektura 20. stoletja

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.1	1	♦ Bauhaus je prva sodobna šola modernega oblikovanja, arhitekture in obrti – želja njenih profesorjev je bila, da bi z dobro oblikovanimi izdelki ustvarjali boljšo družbo.	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.2	1	♦ oblika sledi funkciji	
	2	dve od: ♦ oblika stavbe izraža njen namen ♦ nasprotovanje dekorativnosti – ni ornamenta ♦ raba novih gradbenih materialov in novih konstrukcijskih zasnov ♦ gradnja je skeletna, nosilci niso več zunanje stene, ampak so preneseni v notranjščino stavbe ♦ arhitektura je jasna in pregledna ter je kubične oblike ♦ arhitektura za množično rabo ♦ velike steklene površine	
Skupaj	3		

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.3	4	♦ mednarodni slog: 5.2/5.4 ♦ organska arhitektura: 5.3 ♦ postmodernizem: 5.5 ♦ visokotehnološka, »high-tech« arhitektura: 5.6	Za pravilno izbrano številko slike/slik ob arhitekturni smeri 1 točka.

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.4	1	♦ Le Corbusier ♦ Mies van der Rohe	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.5	3	tri od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ odprto oblikovan tloris ♦ ravna, pohodna streha ♦ kubična in gladka oblika stavbe ♦ zgradba stoji na pilotih ♦ vogalno okno ♦ raba različnih materialov (npr. viden beton)	

Vpr.	Točke	Rešitev	Dodatna navodila
5.6	2	dve od: <ul style="list-style-type: none"> ♦ slogovno neenotna arhitektura ♦ eklektična arhitektura ♦ raba sodobnih gradbenih materialov ♦ predelava prejšnjih arhitekturnih slogov, ki jih karikira ♦ žive barve ♦ arhitektura je ironična	

Skupno število točk: 60

DEL B**Navodila za ocenjevanje**

Navodila za ocenjevanje so pripravljena v skladu s poglavjem 3.2 »Tipi nalog in ocenjevanje« in z merili ocenjevanja posameznih delov izpita, ki so objavljena v poglavju 3.3.2 v Predmetnem izpitnem katalogu za splošno maturo 2020 – Umetnostna zgodovina.

Elementi ocenjevanja	Merila	Točke	Skupaj
1. podatki o umetniškem delu	ime umetnika, naslov izbranega umetniškega dela ali ime in kraj, kjer stavba stoji, okvirni čas nastanka, tehnika ali material, približna velikost in umestitev v slogovno obdobje	za vsako pravilno navedbo 1 točka	4 točke
2. oblikovna razčlemba	navedena ni nobena od oblikovnih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis motiva ter navedba in opredelitev enega ali dveh elementov oblikovne analize (telesnost, prostor, kompozicija, barve, svetloba, tekstura ...) izbranega likovnega dela, razčlemba je pomanjkljiva	1–2 točki	
	navedba večine oblikovnih elementov v povezavi s kompozicijskimi lastnostmi in sestavo, jasna opredelitev in povezava s slikovnim gradivom	3 točke	
3. vsebinska razčlemba	navedena ni nobena od vsebinskih lastnosti umetniškega dela	0 točk	3 točke
	opis in prepoznavna ikonografskega motiva, interpretacija je pomanjkljiva in nejasna	1–2 točki	
	natančna opredelitev vsebine upodobljenega dela in njegovega sporočila; interpretacija je jasna, samostojna in smiselna	3 točke	
4. navedba okoliščin nastanka umetnine, umetniški vplivi in pomen za umetnost	naveden ni nobeden od zahtevanih elementov	0 točk	3 točke
	pomanjkljiva navedba okoliščin oziroma vplivov na izbrano umetniško delo; razlaga ni jasna	1–2 točki	
	celovita navedba okoliščin, smiselno povezano opredeljeni umetnostni vplivi in jasno označen pomen dela za umetnost; interpretacija je smiselna in samostojna	3 točke	
5. primerjava obeh umetniških del	navedena ni nobena primerjava	0 točk	5 točk
	navedena je ena zahtevana primerjava	1 točka	
	navedeni sta dve zahtevani primerjavi	2 točki	
	navedene so tri zahtevane primerjave	3 točke	
	navedene so štiri zahtevane primerjave	4 točke	
	navedenih je pet zahtevanih primerjav	5 točk	
6. opredelitev odnosa do likovnih del	odnos do obeh umetniških del ni naveden	0 točk	2 točki
	zapis odnosa do obeh umetniških del	1 točka	
	smiselna opredelitev odnosa do obeh umetniških del z utemeljitvijo	2 točki	

Skupno število točk: 20

Izpitna pola 1

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon (Pantheon) ♦ 118–125 n. št. / 2. stoletje n. št. ♦ $v = 2r = 43,2$ m/monumentalna arhitektura ♦ beton, opeka, kamen ♦ Piazza della Rotonda, Rim ♦ starorimska umetnost / rimska antika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon je svetišče na krožni osnovi, prekrito z velikansko kupolo, in da je centralno zasnovana stavba. ♦ Stavba je sestavljena iz dveh delov – iz preddverja, ki je v tlorisu pravokotnik, in iz glavne dvorane, ki je v tlorisu krog/tolos. Notranjščina je iz dveh delov/geometrijskih teles, iz valja in polkrogle. Stene in niše so obložene z raznobarnim marmorjem, travertinom, granitom in porfirjem. ♦ Višina stavbe od tal do temena kupole je enaka premeru rotunde, meri 43,2 m. Valj nosi kupolo, na vrhu z okroglo odprtino, okulusom, z 8,14 m premera. ♦ Okulus je edini vir svetlobe v notranjščini, ko so vhodna vrata svetišča zaprta. ♦ Stene valja delujejo masivno, statično in izolirajo notranji prostor od zunanjega. ♦ Razmerja stavbe so čista in enostavna, notranjost je matematično natančno izdelana. ♦ Notranjost kupole krasijo kasete, nekdam modro obarvane, ki se postopno, v petih koncentričnih krogih zmanjšujejo proti okulusu. Ustvarjena je iluzija odmaknjene višine. ♦ V notranjščini členi polno steno osem polkrožnih in pravokotnih niš/edikul s po dvema stebroma. Prvotno so v njih stali kipi antičnih božanstev.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon (iz grščine pan = vsi in theos = bog) je svetišče, posvečeno sedmim planetarnim božanstvom, planetom v geocentričnem sistemu: Soncu, Luni, Marsu, Merkurju, Jupitru, Veneri in Saturnu. ♦ Kupola je simbol nebesnega svoda, na katerem domujejo božanstva. ♦ Panteon je dal zgraditi rimski cesar Hadrijan kot simbol univerzalnosti, večnosti rimskega imperija. ♦ Je statičen prostor, ki gledalca usmerja v bistveno, v središče. Tako izoliran lahko vzpostavi stik z božanstvi.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon je najbolje ohranjena antična stavba v Rimu. Postavil ga je Mark Agripa, Avgustov zet, in sicer kot dinastični spomenik. ♦ Svetišče je obnovil in do tal predelal ter mu dal današnji videz cesar Hadrijan v prvi polovici 2. stoletja. ♦ Arhitektura se je ohranila v skoraj nedotaknjeni obliki. Je edino antično svetišče, ki je vseskozi ostalo prostor bogoslužja in je bilo v zgodnjem krščanstvu spremenjeno v cerkev. ♦ Stavba je zgled starokrščanskim cerkvam, kapelam, mavzolejem in krstilnicam. ♦ Centralni tip arhitekture je vplival na bizantinsko umetnost, pozneje tudi na islamsko umetnost. ♦ Kupola Panteona je bila zgled mnogim umetnikom: Filipu Brunelleschiju za kupolo stolnice v Firencah, Michelangelu za cerkev svetega Petra v Vatikanu, Bramanteju za Tempietto itd. ♦ V poznejših obdobjih je Panteon postal zgled za sakralno in profano arhitekturo. ♦ Je grobnica Rafaela in drugih umetnikov, pa tudi italijanskih kraljev.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon ima središčno zasnovan tloris in kupolo ter je pritlična stavba, Sveta kapela pa je dvonadstropna zgradba vzdolžnega tlorisa. ♦ Na vrhu kupole v Panteonu je okulus kot edini vir svetlobe, stene Svete kapele pa so odprte z velikimi vitraji/slikanimi okni. ♦ V Panteonu je stena masivna, za Sveto kapelo je značilna skeletna gradnja. ♦ V Panteonu so stene v notranjosti obložene z raznobarnim marmorjem, zunanost pa je neugledna, zanimiv je le čelni pogled na zunanjščino, usmerjen proti trgu, s portikom in vrstama porfirnih stebrov s korintskimi kapiteli. Sveta kapela pa je celostna umetnina, njena

	<p>notranjščina je barvita in razkošno okrašena, obok je križnorebrast, šilasto zaključena okna krasijo krogovičja. Njena dekorativna kamnita zunanjščina se odlikuje po vzgonu v višino, dveh šilastoločno zaključenih in kiparsko okrašenih portalih z delilnima stebroma v vsakem nadstropju, dveh rozetah, slepih nišah in fialah.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Panteon je iz betona, opeke in kamna, Sveta kapela pa je zgrajena iz kamna in stekla. ♦ Obe zgradbi sta bolj zanimivi v notranjosti kot navzven: v Panteonu je notranjščina obložena z raznobarnim marmorjem, kar daje vtis slikovitosti, v Sveti kapeli pa so v različnih barvah okrašeni stene in strop ter vitraji – svetloba v gotski stavbi deluje mistično. ♦ Obe stavbi sta sakralni. Panteon je bil svetišče, posvečeno sedmim planetarnim božanstvom (danes je spremenjen v cerkev), Sveta kapela pa je bila zgrajena kot relikviarij za čaščenje Kristusove trnjeve krone in kot kraljeva kapela za čaščenje te dragocene relikvije. ♦ Obe deli sta naročila vladarja: Panteon je dal zgraditi cesar Hadrijan, Sveto kapelo pa francoski kralj Ludvik IX. Sveti. ♦ Obe arhitekturi delujeta monumentalno, mistično in veličastno.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Giotto (di Bondone) ♦ Objokovanje ♦ poslikava v kapeli Scrovegni (tudi Capella dell'Arena) ♦ Padova ♦ 1303–1305 / začetek 14. stoletja ♦ freska ♦ 29,26 x 8,48 x 12,8 m / velika poslikana površina ♦ gotika
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kapela Scrovegni je majhna opečnata enoladijska arhitektura z banjastim obokom. Notranjščino je Giotto v tehniki freske poslikal od tal do stropa (skupaj 700 m² poslikanih površin). Svetloba pada v prostor skozi 6 oken na južni in triforo na zahodni steni. ♦ Obok je nebesno moder, poslikan je z zlatimi zvezdami ter medaljoni s Kristusom, Marijo, Kristusovimi predniki in drugimi starozaveznimi liki. Zidovi pod njim so poslikani tako, da so stene razdeljene na tri vodoravne pripovedne pasove in spodnjega z navideznim marmoriranjem ter s kipi pregreh in kreposti. ♦ Stene kapele so razvrščene v registre, v katerih se nizajo posamezni prizori, obdani z dekorativnimi obrobami. ♦ Objokovanje je zgrajeno na dveh dinamičnih načelih: diagonalno kompozicijo določa obris pobočja, silnice pa se strnejo v stiku med Marijo in njenim mrtvim sinom. Tja so uprti pogledi vseh navzočih. Giotto je vnesel tudi dve elipsasti kompoziciji: prvo sestavlja pet žalujočih oseb ob Kristusovi glavi in ta postavev se ponovi tudi v elipsi jokajočih angelov. ♦ Prizor ima uravnoteženo kompozicijo, v njej imamo ravnotežje med dinamiko in statiko. Na eni strani opazimo padajočo diagonalno od desne proti levi, ki nas usmerja k bistvu motiva, na drugi strani pa opazimo dva niza ovalno razporejenih figur, ki to dinamiko umirjajo. ♦ V vsakem prizoru je eno očišče, približno na višini obzorja, zdi se, da Giotto sluti zakone linearne perspektive, vendar to ustvarja intuitivno, po občutku. To imenujemo empirična perspektiva. ♦ Predmeti so naslikani tako, da se razlikujejo po svoji snovni kakovosti (skala, obleka, koža). ♦ Osebe so postavljene v slikovni prostor, ki ga gledalec lahko podoživlja. ♦ Figure so naslikane voluminozno. Krepka telesnost deluje, kot bi bile izklesane iz kamna, vendar imamo občutek, da bi se lahko gibale v stvarnem svetu. ♦ Giottove osebe so polnotelesne/polnoplastične, njihova drža je videti naravna. Osebe se zdijo skoraj kiparsko občutene. Plastičnost njihovega videza podpira imenitno niansiranje, ki je posebej vidno v naravno padajočih draperijah. ♦ Figure imajo izrazne čustvene izraze na obrazih in kretnjah rok. ♦ Svetloba ima enoten vpad in se enakomerno razliva po osebah.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Na slavoločni steni sta na vsaki strani tromplejsko naslikani kapeli, ki sta primer visoke stopnje slikovnega iluzionizma, spretnosti, ki je pomembno prispevala k Giottovi slavi v trecentu. ♦ Sposobnost prikazovanja globine prizorov še nikoli pred Giottom ni dosegla tako popolne sinteze. Očitno je Giottovo spretno obvladovanje prostorskega iluzionizma, ki ga izkorišča pri prostorskih postavitvah in osvetlitvah. ♦ Pri poglobljanju prostora si rad pomaga s figurami, prikazanimi s hrbtna. ♦ Z blagim stopnjevanjem osvetlitve mu uspe ustvariti občutek polne prostornine organskih teles. ♦ Kompozicijska jasnost in nadzor nad prostorom sta dobro preiščljena, da še podkrepita učinkovitost pripovedne celote. Ni odvečnega detajla, geste figur so v tem izčiščenem prostoru izjemno dramaturško učinkovite, ne da bi jih Giotto zato kakor koli ekspresivno poudarjal. ♦ Figure so povezane s prostorom, celota deluje poenoteno. Oblike so mehko modelirane, posebno koža in draperije. Z blagim stopnjevanjem osvetlitve mu uspe ustvariti občutek polne prostornine organskih teles. ♦ Giottove barve so bogate, prevladujejo modri toni. ♦ Prizori so lahko berljivi, zgoščeni. Giotto je mojster slikovne pripovedi, ki jo začini s prepričljivimi dodatki, da vsebino prizora hitreje razberemo.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Motiv je svetopisemski in predstavlja objokovanje mrtvega Kristusa. ♦ Motiv je del Kristusovega pasijona. Kristusa so sneli s križa in njegovo truplo položili na tla, ob njem so zbrani žalujoča družina in prijatelji. ♦ Na prizoru Objokovanje je središče žalosti v Marijinem obrazu nad Kristusom: mati objema obraz mrtvega sina in gleda v njegove zaprte oči. ♦ Med žalovalci sta poudarjena tudi Janez Evangelist z razpostrtimi rokami in Marija Magdalena, ki ima v naročju Kristusove noge. ♦ V osebah ob Kristusovih nogah žalost izzveni v nemoč in obup. Jok se sliši do neba – jokajo tudi angeli, ki v obupu vijejo roke. V žalost je vključena tudi narava (pusta krajina, golo drevje). ♦ V pasovih se zvrstijo posamezna pravokotna polja s prizori iz Marijinega in Kristusovega življenja. Nanizana so v logičnem zaporedju zgodbe ter potekajo čez obe stranski in slavoločno steno, tako da se pripoved začne v zgornjem desnem vogalu cerkve, če gledamo proti oltarju, in konča spodaj. ♦ Zgornji pas pravokotnih polj v vsej svoji dolžini predstavlja Marijino zgodbo: najprej na južni strani zgodbo njenih staršev, Joahima in Ane, in Marijino zgodbo, njeno mladost, zaroko itd., na drugi, severni strani (12 polj na obeh stenah). Na slavoločni steni je motiv Marijinega oznanjenja. ♦ V srednjem pasu sta na južni strani Kristusovo otroštvo in njegovo delovanje, na severni strani pa so čudeži (11 polj na obeh stenah). Spodnji pas kaže Kristusovo trpljenje, smrt in vnebohod ... (11 polj na obeh stenah). ♦ Najnižji pas spodaj prekriva poslikava z navideznimi marmornimi ploščami in v grizaju naslikanimi kipi 7 kreposti in 7 pregreh. ♦ Prizor Poslednja sodba na vhodni (zahodni) steni kapele je največji in osrednji poudarek celotne poslikave. V spodnjem delu je naslikan tudi donator, Enrico Scrovegni, ki kleče izročča model kapele Devici Mariji in dvema drugima svetnikoma, najverjetneje svetima Janezu Evangelistu in Katarini Aleksandrijski. Pri tem mu model pomaga pridrževati duhovnik. ♦ Slikar se manj posveča Kristusovim čudežem kakor prizorom iz življenja Marije in njenih staršev, s čimer pokaže, da ga bolj od nadnaravnega zanima človeško.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Padovansko kapelo Scrovegni je donator Enrico Scrovegni posvetil Devici Mariji, mestu Padova in odrešitvi svojega očeta, ki ga je Dante v Božanski komediji zaradi oderuštva postavil v pekel. ♦ Poslikava kapele Scrovegni je prvo Giottovo delo, ki ga zanesljivo datiramo, in spada v njegovo zgodnje obdobje. Po njem je opredeljen njegov umetniški slog, kar omogoča, da mu pripišemo dela, za katera arhivski podatki ne izpričujejo avtorstva. ♦ Kapela predstavlja Giottov umetniški vrh. Poslikava je tudi eden najpomembnejših slikovnih ciklov v italijanski umetnosti. ♦ Pri Giottu je bila pomembna novost v oblikovanju figur ta, da je opustil gotsko navado prikazovanja hierarhije posameznih figur z velikostjo. ♦ Giottov način prikazovanja bibličnih dogodkov s poudarkom na pripovednih elementih nas spomni na bizantinske cerkvene poslikave, ki so jih v Italiji prikrojili na poseben način.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Na Giottovo formacijo so vplivali Cimabue, francoska gotska plastika in bizantinsko oz. grško slikarstvo. Na podlagi tega je iznašel nov revolucionaren slog (prepričljiv prostor, plastična telesa). ♦ Leta 1334 je bil Giotto imenovan za glavnega arhitekta firenške katedrale.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe deli predstavljata svetopisemski prizor, del pasijona. Na prvi sliki gre za objokovanje mrtvega Kristusa, motiv na drugi sliki je snemanje s križa. ♦ Obe deli izražata žalost in bolečino ob izgubi dragega človeka. Žalost se izraža v kretnjah in čustvenih izrazih na obrazu. Figure na prvi sliki v tej žalosti delujejo oziroma prenašajo emocionalno težo bolj mirno, svečano in dostojanstveno, na drugi sliki pa delujejo zmedeno, kaotično, tesnobno. ♦ Obe sliki imata uravnoteženo kompozicijo, shema balansira trdnost kompozicije z dinamičnimi figurami. Na prvi sliki je kompozicija uravnotežena s krožno in deloma diagonalno shemo, na drugi sliki je bolj dinamična zaradi razgibanih figur, ker vidimo vrvež krožno nakopičenih figur, ki snemajo truplo, in padajočo linijo žalujoče ženske. Na drugi sliki figure bolj dominirajo v prostoru. ♦ Na prvi sliki je slikar ustvaril prostor s postavitvijo (prekrivanjem) figur in padajočo skalo, prostor učinkuje jasno in prepričljivo. Na drugi sliki prostor ni jasno definiran, predstavljen je iz žabje perspektive, horizont krajine je nizko, v ozadju prevladuje temno nebo. ♦ V obeh deli so figure voluminozne, imajo telesnost, ki je na drugi sliki bolj prepričljiva, saj jo na prvi sliki prekriva draperija oblačil. Za obe deli bi lahko rekli, da so figure zaradi polnoplastičnosti in čustvenih izrazov realistične. Vendar na prvi sliki delujejo bolj robustne, na drugi sliki pa bolj elegantne in izumetničene. ♦ Postavitev figur na prvi sliki je trdna, tektonska, na drugi sliki pa so figure bolj razgibane in v gestikulaciji bolj ekspresivne. ♦ V obeh delih je nekaj figur razpotegnjenih, na prvi sliki Kristus, na drugi sliki pa večina figur, ki niso povsem anatomsko skladne in zaradi tankih okončin ali drže delujejo razpotegnjeno. ♦ Na prvi sliki prevladujejo modri in rožnati toni. Barve učinkujejo vedro in živahno. Na drugi sliki so barve bolj nenavadnih barvnih tonov, ki učinkujejo izumetničeno. Poudarjen je komplementaren kontrast med petrolejnimi odtenki modre in zelene v kontrastu z žarečimi rdečimi in oranžnimi barvami. ♦ Na prvi sliki je svetloba enakomerno razpršena, na drugi sliki pa figure osvetljuje ostra svetloba, ki prihaja od spredaj in ustvarja nenaravne in kovinske odtenke barv. ♦ Objokovanje je prizor v zasebni kapeli, ki jo je naročnik postavil tudi kot željo po odrešitvi svojega očeta, ki ga je Dante v Božanski komediji zaradi oduševanja postavil v pekel. Drugo delo je osrednja oltarna slika tudi za kapelo v mestni katedrali, nastalo na pobudo mestne združbe ali bogatega zasebnega naročnika. ♦ Obe deli predstavljata in uveljavljata novosti v sočasnem slikarstvu. Na prvi sliki vidimo povsem nov pristop v upodabljanju nabožnih motivov, ki so predstavljeni bolj zemeljsko in človeško, s koncipiranjem bolj stvarnega prostora in fizično upodobitvijo figur. Na drugi sliki pa vidimo uveljavljanje novih značilnosti manierizma, v dvoumni in nejasni kompoziciji, v elegantnih in izumetničenih figurah ter z nenaravnimi barvnimi toni.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Sandro Botticelli ♦ Pomlad (La Primavera) ♦ okoli leta 1478 / sredina 15. stoletja ♦ 203 x 314 cm / monumentalne mere ♦ jajčna tempera na lesu ♦ Firenze, galerija Uffizi ♦ zgodnja renesansa
2	tri od:

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Osebe (Merkur, tri Gracije, Venera s Kupidom, Flora, nimfa Hlorinda in Zefir) so postavljene v naravno okolje, osvetljene pred temnim rastlinskim ozadjem (številne natančne upodobitve različnih vrst cvetlic). ♦ Kompozicija je središčna, osrednja figura je Venera. Zgrajena je po načelu dveh uravnoveženih polovic. Kompozicijo ustvarjajo različni trikotniki: vrh največjega je Kupidu nad Venerino glavo, levo in desno sta po dve trojici likov. ♦ Liki so oblikovani plastično s tonsko modelacijo. ♦ Jasa je polkrožno oblikovana, osebe se gibljejo po elipsasto usločenih črtah. ♦ Ženske osebe so upodobljeni tipi florentinske lepote, ki je elegantna, visokorasla mladenka z bujnimi svetlimi lasmi. ♦ Tradicija gotike je S-linija, ki poudarja trebuh. Osebe so razgibane, rajajo, kar ustvarja občutek minljivosti, trenutka. ♦ Barve so nasičene, prevladujejo zelena, bela in rdeča. Uporabljena sta komplementarni kontrast (zelena-rdeča) in svetlo-temni kontrast (bela-zelena). ♦ Botticelli je poznal antične upodobitve likov, a jih je preoblikoval. ♦ Božanstva niso oblečena po antični, temveč po sodobni modi. ♦ Slikar je oblikoval ozadje tako, da ga je zaprl z rastlinjem. Za Venero je oblikoval obok in jo s tem dodatno poudaril kot središče kompozicije. ♦ Vtis globine prostora je slikar oblikoval s prekrivanjem teles. ♦ Svetloba je enakomerno razporejena. ♦ Z metodo trdne risbe z jasnimi obrisi je slikar dosegel izjemno eleganco svojih podob. Figure delujejo lahkotno, eterično, komaj se dotikajo tal.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je alegorija, podoba večne pomladi, ljubezni v božanskem vrtu. Središče je Venera, ki po neoplatonistični filozofiji humanitas simbolizira najboljše človekove lastnosti. ♦ Predstavljene so zgodbe: prva govori o Zefirjevem lovu za nimfo Hlorindo; ujel naj bi jo in jo posilil, ona pa naj bi se spremenila v Floro. ♦ V sredini vrta stoji Venera. Predstavljena je kot zaščitnica poroke in srečne zakonske ljubezni. Ta ideja se ponovi z Zefirjem in Floro. ♦ Spremljevalke Venere so tri sestre Gracije, ki predstavljajo čistost, lepoto in ljubezen. ♦ Merkur na levi s kaducejem preganja oblake (je tudi zaščitnik pomladi). ♦ Venero preletava Amor z zavezanimi očmi in s puščico meri na Gracijo (misel na božansko, poduhovljeno ljubezen). ♦ Na sliki je okoli 500 prepoznanih rastlin, nekatere imajo simbolni pomen (pomaranče, lovor ...). ♦ Slika predstavlja preobrazbo v naravi, ki je prisposoda življenjske in duhovne spremembe.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slika je bila narejena kot poročno darilo za Lorenza di Pierfrancesca de Medici in njegovo nevesto Semiramido ter naj bi imelo didaktično vlogo. ♦ Namen slike je bil tudi slaviti Medičejce, saj je v delo domnevno vključen preoblečeni portret. ♦ Slika je velikih mer, prej so bile tako velike slike namenjene upodabljanju verskih motivov. ♦ Je osrednje delo renesančne, humanistične filozofije, nastala je po naročilu Medičejcev in bila razumljiva ljudem, ki so živeli v teh učenih krogih. ♦ Botticelli je vplival na manieristično pojmovanje telesa, nato pa je bila slika Pomlad do 19. stoletja skrita javnosti in zato ni imela posebnega vpliva. ♦ Ponovno so jo v 19. stoletju odkrili preraphaeliti, vplivala pa je tudi na umetnike secesije (lepote Botticellijevega tipa s plapolajočimi lasmi).
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Deloma je skupna tematika, slavljenje določenega letnega časa, kakor nakazujeta že naslova slik. ♦ Prva slika je alegorija, druga pa žanrski prizor (čeprav je obenem tudi skupinski portret s poudarkom na krajini). ♦ Na sliki Pomlad so upodobljene mitološke osebe, na sliki Poletje pa osebe iz umetničnega resničnega življenja. ♦ Prizor na prvi sliki ima literarno podlago, opira se na antično mitologijo, podlaga prizora na drugi sliki pa so fotografije, ki jih je posnela umetnica. ♦ Na obeh slikah je osrednja osebnost ženska figura; na prvi sliki nastopa v ljubezenskem kontekstu, kot boginja ljubezni, na drugi sliki pa v bolj materinski vlogi, obdana z otroki. ♦ Na prvi sliki so posamezne podrobnosti naturalistično izrisane, vendar so figure idealizirane (isti lepotni tip ženske); prizor je povsem izmišljen in se odvija v neresničnem svetu. Druga

	<p>slika je v celoti realistično, naturalistično izdelana, daje vtis, da beleži utrinek iz dejanskega vsakdanjega življenja.</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Na obeh slikah se prizor odvija na prostem, v naravi. ♦ Obema deloma je skupna kombinacija barv, zelenega rastlinskega okolja in figur v svetlejših barvnih odtenkih. Vendar so barve na sliki Pomlad močnejše, medtem ko so na sliki Poletje pleneristično, impresionistično svetlejše. ♦ Na prvi sliki je kompozicija uravnovežena, figure so skoraj simetrično razporejene na obeh straneh osrednje figure Venere; vse so postavljene v prvi plan, vzporedno s slikovno ploskvijo. Na drugi sliki so osrednje tri figure v ospredju, na levi strani slike, in tvorijo piramidalno kompozicijo, na desni strani globoko v ozadju pa sta še dve figuri. ♦ Na prvi sliki ni vtisa občutnejšega poglobljanja prostora, slika deluje precej ploskovito. Na drugi sliki pa prostorska diagonala lesene ograje, ki poteka od prve skupine v ospredju do druge skupine v ozadju, ustvarja vtis poglobljanja prostora. ♦ Za prvo sliko so značilni jasni, ostri obrisi vseh podrobnosti; na drugi sliki so figure precej natančno izrisane, zeleno rastlinje pa je naslikano s svobodnejšo, ohlapnejšo potezo.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.

Izpitna pola 2

6. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Diego Velázquez ♦ Las Meninas ♦ 1656 ♦ olje na platnu ♦ 318 x 276 cm (monumentalne mere) ♦ Muzej Prado, Madrid ♦ baročno slikarstvo
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Infantinja Margarita Španska stoji med svojima spletičnoma, na desni sta pritlikavca, eden z nogo dreza v spečega bulmastifa. V ogledalu na zadnji steni sobe vidimo kralja in kraljico, ki stojita pod rdečo zaveso in pozirata svojemu dvornemu slikarju. Na vratih je kraljičin komornik, slikar pa stoji pred velikanskim platnom na štafelaju, obrnjen proti gledalcu s hrbtom. ♦ V linearni perspektivi zgrajen prostor ima očišče v odprtih vratih v ozadju, natančneje, v komornikovem pregibu roke. ♦ Kompozicija slike je izjemno kompleksna, prostor je zapleteno zasnovan, prostorski plani se vrstijo eden za drugim in se zaradi odprtih vrat v ozadju navidezno še nadaljujejo za sliko in v ospredje, v prostor proti gledalcu. ♦ Slikarjevo preišljeno uporabo barve lahko razberemo iz popolnosti v ujemanju tonskih razmerij. ♦ Navidezno prostorsko globino oblikuje tudi osvetljenost postav in prostora, pretanjena je igra svetlobe in sence, sliko osvetljuje več virov svetlobe: svetel snop žarkov sije iz ozadja skozi odprta vrata, v katerih stoji komornik, osrednji prizor s petletno infantinjo v središču pa je osvetljen z desne strani skozi veliko okensko odprtino, ki je ne vidimo. ♦ Deklica je edina od vseh oseb upodobljena v polni osvetljavi. ♦ Vsi liki so polnoplastični, upodobljeni realistično.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Reprezentančen skupinski portret kraljeve družine z infantinjo Margarito v središču, ki pa bolj kakor člane družine prikazuje, kakšno moč ima slikarska iluzija, saj je umetnik sliko že vnaprej zastavil kot delo, s katerim je želel pred javnostjo potrditi svoje mojstrsko obvladovanje slikarstva. ♦ Na sliki se zvrsti več ikonografskih motivov: portret, dvojni portret, skupinski portret, avtoportret in žanrska podoba slikarja, ki slika v svojem ateljeju. ♦ Življenje na dvoru je slikarju omogočilo, da je slikal kraljevo družino in dvorne pomembneže sproščeno, iz bližine in s simpatijo. ♦ Slika je zasnovana dvoumno, saj ni jasno, kakšna slika nastaja na slikarjevem platnu in ali je v ozadju zrcalo ali dvojni portret kraljevega para.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Diego Velázquez je postal dvorni slikar španskega kralja Filipa IV. zelo mlad, pri štiriindvajsetih letih, in si pridobil pomembno mesto na dvoru. Tam so imeli tudi zelo bogato slikarsko zbirko, ki jo je lahko proučeval in zanjo dokupoval dela. ♦ Peter Paul Rubens, ki je bil na španskem dvoru leta 1628, je svetoval kralju, naj svojega mladega dvornega slikarja pošlje na izobraževanje v Italijo. ♦ Odlikovanje na slikarjevih prsih je naslikano naknadno, saj vemo, da ga je kralj z redom sv. Jakoba odlikoval tri leta zatem, ko je bila slika dokončana. ♦ Velázquez je vsaki 2–3 leta s portreti spremljal odraščanje infantinje Margarite, osrednje junakinje te upodobitve, da so njeni starši slike lahko pošiljali na habsburški dvor kot obet Leopoldu I., kako odraščča njegova bodoča nevesta. ♦ To odmevno delo so posnemali ali reinterpretirali različni slikarji, kot so bili Goya, Manet in Picasso. ♦ Ena najbolj interpretiranih slik v zgodovini umetnosti.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe sliki sta žanr in portret hkrati. ♦ Na obeh delih vidimo tudi avtoportret umetnikov.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Na Velázquezovi sliki je upodobljenih deset celopostavnih figur, prebivalcev in družine španskega dvora, poudarek je na infantinji Margariti. Petkovškovo delo pa poleg slikarja prikazuje še tri člane njegove družine: portrete njegove sestre, matere in nečaka. ♦ Obe umetniški deli sta postavljeni v notranjščino/interier. Na prvi sliki je to sobana v madridski kraljevi palači, na drugi pa kmečka izba v Petkovškovi domači hiši. ♦ Na obeh slikah gledajo upodobljenci drug mimo drugega. Razpoloženje na prvi sliki je kljub dvornemu ozračju videti bolj sproščeno kot na drugi: medtem ko umetnik ustvarja, za malo infantinjo skrbijo njene dvorjanke, pritlikavec z nogo dreza psa ... Na drugi sliki pa je razpoloženje turobno, tesnobno, odtujeno, umetnik se počuti nerazumljenega, osamljenega ... ♦ Velázquezovo delo je v kompoziciji kompleksno, prostorski plani se vrstijo drug za drugim, od gledalca slike do odprtih vrat v ozadju. Na Petkovškovi sliki vidimo temačno notranjščino kmečke hiše: izbo, obsijano s popoldansko svetlobo. ♦ Oba umetnika sta uporabila linearno perspektivo in figure predstavila realistično, polnoplastično. Figura Petkovškove matere je ostala nedokončana, manjka ji desnica. ♦ Oba slikarja sta uporabila temnejše, tople, rjavkaste barvne tone. ♦ Na obeh delih se pojavi skrivnosten motiv zrcala: pri Velázquezu v njem opazimo kraljevi par, pri Petkovšku pa ogledalo odseva simboličen vtis prostora. Obe zrcali odsevata vtis, viden na strani gledalca; ta od zunaj gleda v slikarjev svet. ♦ Obe umetnini sta slikoviti in naturalistični. ♦ Na obeh slikah so obrazi realistično oz. naturalistično oblikovani in so podobni realnim osebam. Na Velázquezovi sliki so člani kraljeve družine najbrž rahlo idealizirani. ♦ Velázquez je bil uspešen dvorni slikar španskega kralja Filipa IV., nanj je vplivalo beneško renesančno slikarstvo, Petkovšek pa je bil zaradi duševne bolezni zelo osamljen in negotov.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.

7. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Ivan Grohar ♦ Sejalec ♦ 1907 (začetek 20. stoletja) ♦ olje na platnu ♦ 108,5 x 120 cm (srednje mere) ♦ Moderna galerija, Ljubljana (slika, vključena v postavitev stalne zbirke v Narodni galeriji, Ljubljana) ♦ impresionizem
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ V središču slike je moški lik, obrnjen s hrbtom proti gledalcu, ki hodi po diagonali od desnega spodnjega proti levemu zgornjemu vogalu. ♦ V sredino postavljena figura in njena velikost v razmerju s formatom poudarjata monumentalnost figure. ♦ Kompozicija je diagonalna, saj lik hodi po padajoči (negativni) diagonali, a v nasprotno smer. ♦ Moški na sliki, sejalec s sejalnico in pokrivalom, v dolgih hlačah in beli srjaci z zavihanimi rokavi, se po padajoči diagonali ne spušča, temveč vzpenja. ♦ Osvetljen je s hrbtne strani, njegova senca pada diagonalno, v smeri hoje. ♦ Krajinsko ozadje je razdeljeno na diagonalne pasove napetih linij, ki se barvno stopnjujejo od vijoličasto rdečkastih in okrastih tonov polja spodaj do zelenih tonov travnika in belih tonov skal zgoraj. ♦ Za Groharja je značilna lopatična tehnika (polaganje barve na platno s slikarsko lopatico namesto s čopičem), ki ustvari na površini slike razbrazdano površino in prikazuje utripanje ozračja v trenutku, ko se prizor dogaja. ♦ Površina slike je poenotena z enakomernimi kratkimi nanosi barve. Postopek enakomernega in ritmiziranega polaganja barve na platno je prispodoba sejlačevega dela. ♦ Z mehčanjem ostrih obrisov predmetov slikar prikaže, da želi ustvariti enovit optični vtis in poudariti atmosfero, s čimer sledi modernim, impresionističnim načelom. ♦ Ker sta figura in ozadje naslikana z enakimi potezami, delujeta povezano, s čimer nam Grohar sporoča, da je narava sejlačev življenjski prostor.

3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Motiv je kmečki žanr. To je slika, ki povečuje sejanje kot kmečko opravilo. Predstavlja ga kot posebno poslanstvo, saj je od uspešne setve odvisna dobra žetev. ♦ Motiv ima religiozno predpodobo v svetopisemski priliki o sejalcu, zapisani v Matejevem in Lukovem evangeliju. ♦ Sejalec je bil predstavnik značilnega kmečkega poklica, s katerim se je v tistem času večinsko preživljal slovenski narod, zato postane simbol slovenskega življa. ♦ Prizorišče je lokalno opredeljeno s kozolcem, ki je značilen za slovensko krajino. Tako je tudi poudarjeno, da sta pred nami slovenski kmet in pokrajina v pomenu domovine. ♦ Bel pas skal z rahlo rdečkastim nadihom v zadnjem planu lahko predstavlja Kamnitnik, hrib na robu Škofje Loke, ki so ga slovenski impresionisti večkrat slikali. ♦ Groharjeva slika je kmečki žanr, ki pa ima tudi višji pomen, saj so mladi umetniki, generacija slovenskih impresionistov, želeli, da bi se njihova napredna mlada umetnost kot plodna setev razrasla med občinstvom. ♦ Slika nosi pozitivno sporočilo, saj sejalec zmagovito kljubuje padajoči diagonalni. Ker liku ne vidimo obraza in ga slikar ni portretno individualiziral, se gledalec z njim zlahka identificira. S pozitivnim sporočilom prebujata pri gledalcu narodno samozavest. ♦ Zaradi nacionalne identifikacije dobi slika značaj slovenske zgodovinske slike.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Slikar si je pri izdelavi slike pomagal s fotografijo, ki jo je posnel škofjeloški fotograf August Berthold leta 1906 ter kaže sejalca s hrbtno strani s kozolcem in Kamnitnikom v ozadju. ♦ Grohar je Sejalca najprej razstavil leta 1907 v Trstu na 1. slovenski umetniški razstavi, nekaj mesecev zatem, ko je slika nastala. Takoj je vzbudila pozornost pri kritiki, ki jo je opredelila kot izjemno uspešno delo. ♦ Ta slika je z razumljivim motivom omogočila sprejem nove, moderne umetnosti, slovenskega impresionizma, pri širšem občinstvu. ♦ Že ob prvi razstavi v Trstu je bilo delo namenjeno za državni odkup, a ga je slikar tako visoko cenil, da je ostalo v njegovi lasti, saj ni hotel popustiti pri ceni. ♦ Zaradi odmevnosti prvega Sejalca je Grohar motiv naslednje leto ponovil, le da ga je postavil namesto v ležeč v pokončen pravokotnik. Dopolnil ga je z masivnim okvirjem iz tolčene pločevine, ki pokončni lik obda, kakor so okvirjeni svetniki na bizantinskih ikonah. S tem je sejalec začel spominjati na svetniški lik. ♦ Škofjo Loko, kjer so se v letih med 1902 in 1906 naselili slovenski impresionisti, ki v Ljubljani niso našli razumevanja za svoje delo, imenujemo slovenski Barbizon po mestecu na robu Fontenbleaujskega gozda, v katerem so se naselili mladi umetniki, ki so sredi 19. stoletja zapustili Pariz in se usmerili v slikanje narave. ♦ V srednjem veku so upodabljali motiv sejalca v upodobitvah koledarskih mesecev. ♦ Motiv sejalca se je širše uveljavil v francoski umetnosti v času realizma. Poleg Françoisa Milleta ga je večkrat upodobil tudi Vincent van Gogh. Motiv je odmeval tudi v kiparstvu. Zelo priljubljen je postal v slovenski umetnosti in je eden pogostejših motivov v 20. stoletju. Pred Groharjem je motiv večkrat naslikal tudi Jakopič. ♦ Grohar se je z motivom in kompozicijo slike ukvarjal dve leti, saj je bil prej predvsem krajinar, zdaj pa je v krajino vključil figuro. ♦ To je najpomembnejša Groharjeva slika, ki je v 20. stoletju postala »ikona« slovenskega modernizma in utelesitev slovenskega nacionalnega mita.
5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe deli v središče kompozicije postavljata moško figuro, ki nam kažeta hrbet, zato se z obema protagonistoma gledalec laže poistoveti in se laže vživi v delo. ♦ Obe deli imata sredinsko osno zasnovo, ki je pri Groharju uravnovežena z diagonalno kompozicijo, pri Friedrichu pa dominira v prvem planu osenčen trikotnik s figuro, ki je v nasprotju s prevladujočo presvetljeno krajino. ♦ Na prvi sliki je figura predstavljena iz rahle ptičje perspektive in je pozornost bolj osredotočena na tla, na drugi sliki pa je figura predstavljena iz rahle žabje perspektive in je pozornost bolj osredotočena na nebo in oddaljeni horizont, čeprav sta obe figuri poravnani s horizontom krajine. ♦ Na prvi sliki se figura staplja s krajino, saj obrisi figure zaradi trepetanja svetlobe postajajo nejasni oziroma se stapljajo z atmosfero v krajini, na drugi sliki pa ima figura jasne obrise in se izrisuje pred nami v prvem planu, čeprav je v senci, v nasprotju s presvetljenim ozadjem, to pa ustvarja poseben globinski učinek.

	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Obe figuri sta v razkoraku, vendar je figura na prvi sliki bolj dinamična, saj je upodobljena v gibanju, osredotočena na delo, na drugi sliki pa je figura statična, saj stoji na skalnem previsu in je zazrta v krajino, le v razkuzmani pričeski je čutiti moč vetra. Na prvi sliki je figura oblečena v kmečka oblačila, na drugi sliki pa v meščanska. ♦ Človeški figuri v obeh delih sta realistični, voluminozni, vendar obe delujeta nekoliko ploskovito, na prvi sliki zaradi presvetljenosti, na drugi sliki pa zaradi osenčenosti. ♦ Delo na prvi sliki pripada slikovitemu morfološkem slogu, saj ni nobenih kontur, slika je sestavljena iz kratkih potez ali točk barve, delo na drugi sliki pa je precej realistično, saj so telesa otipljiva in polnoplastična, konture so jasne in močne. Delo je naslikano v akademski tradiciji neoklasicizma. ♦ Barve na prvi sliki so svetle (v pokrajini se izmenjujejo tople in hladne barve, prevladujejo zeleni, vijoličasti, rumeni in modri odtenki) in ustvarjajo vtis presvetljene pokrajine. Barve na drugi sliki učinkujejo hladno, saj prevladujejo modrikasti, biserni toni neba in megle, tople in zemeljske barve v prvem planu pa so temno senčene. ♦ Globina prostora je na prvi sliki nakazana delno z linearno perspektivo (kozolec), deloma pa z barvno perspektivo (pokrajina). Na drugi sliki pa je globina prostora nakazana z zračno in barvno perspektivo in temno-svetlim kontrastom. ♦ V obeh delih gre za enakovreden motiv žanra in krajine, vendar bi ravno zaradi dejavnosti figure na prvi sliki to delo opredelili kot žanr, delo na drugi sliki pa zaradi mirne kontemplativne držbe figure, ki je zazrta predse v krajino, kot krajinsko sliko. Delo na prvi sliki povečuje kmečko delo, delo na drugi sliki pa lepoto in moč romantične krajine. ♦ V obeh delih igra pomembno vsebinsko vlogo tudi svetloba, ki ustvarja posebno vzdušje mističnosti in sublimnega. Na prvi sliki je s svetlobo prikazana povezanost in prežetost človeka s krajino, na drugi sliki pa njegova izoliranost, osamljenost in majhnost vpricho prostrane krajine. ♦ Obe deli imata mistično in religiozno noto. Grohar kaže posvečenost fizičnemu delu, vendar figura kmeta izgublja jasne fizične obrise in se zaradi trepetanja svetlobe spreminja v poduhovljeno eterično figuro, namenjeno kontemplaciji. Friedrichova figura je zazrta v krajino zastrto z meglicami, ki učinkuje skrivnostno in brezkončno. Junak kontemplira svojo usodo, občutenje sveta, ki ga zrcali sublimna krajina, ter se zaveda svoje majhnosti in minljivosti. ♦ Obe deli postaneta simbola in ikonični, Groharjeva slika simbol prebujenja slovenstva, Friedrichova romantičnega hrepenenja ali krščanska alegorija življenjske poti, polne preprek, do končnega zveličanja. ♦ Groharjevo delo je nastalo po fotografiji, Friedrichova slika pa naj bi bila posthumna spominska slika za umrlim oficirjem ali morda celo avtorjeva upodobitev sebe samega. ♦ Obe deli sta povezani s prebujanjem in ozaveščanjem nacionalnih čustev, ki so povezana z raziskovanjem svoje kulturne identitete. V romantiki se to izrazi z raziskovanjem ljudskega izročila in svoje nacionalne zgodovine, ki postane vir navdiha slikarjev, tako kot slovenski slikarji konec 19. stoletja začnejo upodabljati motive, povezane z življenjem slovenskih ljudi. Zato se je Groharjevi sliki pripisala močna nacionalno zavedna vsebina po razpadu Avstro-Ogrske, Friedrichova dela pa so postala predmet občudovanja in propagande nacističnega režima. ♦ Groharjevo delo sodi v impresionizem, Friedrichovo delo sodi v romantiko.
6	♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.

8. naloga

EO	Rešitev
1	<p>štiri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Vasilij Kandinski ♦ Kompozicija IV ♦ 1911 (začetek 20. stoletja) ♦ 159,5 x 250,5 cm (slika večjih mer) ♦ olje, tempera na platnu ♦ Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen, Düsseldorf ♦ avantgardna umetnost / abstraktno slikarstvo
2	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicija IV je slika velikega formata, ki zaradi premišljene razporeditve oblik in barv deluje monumentalno. ♦ Slika je napolnjena s črtami, ki se živahno prepletajo, in z raznobarnimi ploskvami najrazličnejših oblik, ki se pred nami razprostirajo v mavričnih barvah. ♦ Po sredini jo na dve enaki polovici delita debeli pokončni črni črti. ♦ Črna je imela za Kandinskega poseben pomen, saj barva ob njej dodatno zažari in dobi drugačno vsebino. Dobro se je zavedal, kako se spremenijo likovne značilnosti posamezne barve, ko jo postavimo ob drugo barvno vrednost. ♦ Na levi lahko vidimo energično gibanje, izraženo z ostrimi, zašiljenimi in nazobčanimi črtami. Desna stran slike pa ima drugačen značaj, valovite linije so spokojne, tudi razmerje med barvami in oblikami je umirjeno in brez ostrine. ♦ Kljub na prvi pogled svobodni kompoziciji ter nevezanim oblikam in impulzivni barvni dinamiki to ni intuitivno slikarstvo, ki bi ga vodil psihični avtomatizem, saj je ohranjenih več pripravljalnih risb za to sliko.
3	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ S slike zlahka razberemo slikarjevo osnovno izhodišče, to je abstraktno razmišljanje o svetu. Ko razbiramo sliko na ta način, sledimo zamislim, ki jih je želel izraziti slikar. ♦ Slikar je namesto nadrobnega prikazovanja abstrahiral like in dogajanje, ker ga ni zanimal prikaz neke zgodbe, ampak je želel dati sliki splošnejši pomen. ♦ V sliki lahko razberemo še delce domišljajske zgodbe o boju kozakov; črni pokončni črti v sredini sta sulici v rokah dveh kozakov z rdečima pokrivaloma, ob njiju se na vijoličast meč naslanja tretji kozak z belo brado. Vsi trije stojijo pred modro goro, na kateri stoji grad. V zgornjem levem kotu se dva kozaka spopadata s sabljami. Desno spodaj sta ležeča ljubimca, ki ju z griča opazujeta dve slovesno oblečeni figuri. ♦ Barva ni več neposredno vezana na to, da opisuje predmete, osamosvojila se je tudi od oblike. ♦ Umetnik je primerjal barvne vrednosti s tonskimi, npr. rumeno z zvenom tona C, lastnosti barvnih tonov je povezoval z lastnostmi zvokov nekaterih glasbil. ♦ Slikar je želel, da bi barve v gledalcu sprožale glasbeno zaznavo in druga čustvena stanja. To, da nas ob doživljanju enega vtisa prevzamejo še drugi občutki, da ob poslušanju glasbe vidimo barve, imenujemo sinestezija.
4	<p>tri od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Za slikarja je bilo zelo pomembno, da je bil velik ljubitelj glasbe, svoje slikarske cikle je naslavljal Improvizacije, Kompozicije in Impresije. ♦ Podobno, s številčenjem, kot v glasbi, so označevali svoje slike tudi ameriški abstraktni ekspresionisti po 2. svetovni vojni. ♦ Njegov vpliv je bil izredno velik, saj je poučeval na najpomembnejši umetniški šoli 20. stoletja, Bauhausu. ♦ Bil je tudi pisec številnih teoretičnih del, v katerih je natančno razložil svoje poglede na umetnost (O duhovnem v umetnosti in Točka in črta na ploskvi). ♦ Kandinski velja za očeta abstraktne umetnosti, saj je leta 1910 ustvaril svoje prve abstraktne akvarele. ♦ Je začetnik pomembnega toka abstraktne umetnosti, utemeljene na barvi in obliki, ki ne prikazujeta več predmetnega sveta, temveč zgolj samo sebe. ♦ Za abstraktno slikarstvo je značilno, da slikar pri upodabljanju motiva iz narave nepomembne nadrobnosti opusti in zabriše. ♦ Zelo pomembno je bilo tudi slikarjevo nagnjenje k misticizmu in okultizmu ter teozofiji Rudolfa Steinerja.

5	<p>pet od:</p> <ul style="list-style-type: none"> ♦ Kompozicija na prvi sliki je dinamična, na drugi sliki bolj statična. ♦ Obe sliki sestavlja preplet črt in raznobarnih ploskev najrazličnejših oblik, na prvi sliki se tako tvori motiv krajine s figurami, na drugi sliki pa se izrisuje niz petih figur. ♦ Obe deli se odmikata od posnemanja in opisovanja predmetov ter oblik stvarnega sveta. ♦ Obe deli sta abstrahirani in stilizirani. Na prvi sliki je bolj poudarjeno abstrahiranje v osnovne linije in barvne ploskve, na drugi sliki pa je motiv bolj stiliziran v fantastične organske oblike fitomorfnih in antropomorfnih značilnosti. ♦ Na obeh slikah ni iluzije prostora, obe sta ploskoviti. Prostor je samo nakazan v motivu, na prvi sliki s silhueto hribovite krajine, na drugi sliki pa z zamaknjeno klopco. ♦ V obeh motivih slik prepoznamo figure, ki so na prvi sliki zreducirane na silhueto konture ali barvno ploskev, na drugi sliki pa se liki jasno izrišejo na nevtralnem ozadju, sestavljeni ali fragmentirani iz fantastičnih organskih oblik. ♦ Slika Kandinskega kaže likovne značilnosti obvladovanja barv, navpične črte delijo sliko na dva uravnotežena dela, vsaka polovica ima drugačen značaj; leva stran je izražena z ostrimi zašiljenimi črtami, desna stran z valovitimi linijami. Na Miheličevi sliki vidimo na dveh klopcah sedečih pet muzicirajočih stvorov. ♦ Na prvi sliki prevladujejo primarne barve in odtenki, ki nastanejo iz mešanice teh barv in odtenkov, v kombinaciji s črno in belo. Nekatere barvne tone slikar še bolj poudari s komplementarnimi kontrasti. Barve učinkujejo živahno in vedro, zato bi lahko rekli, da prevladuje topel kolorit. ♦ Na drugi sliki je prav tako topel kolorit zemeljskih rjavkastih in zelenih tonov, vendar so barve zamolkle, učinkujejo turobno. Oba umetnika poudarjata notranjo izrazno moč barve. ♦ Slikar Kandinski je želel, da bi barve spodbujale glasbeno zaznavo in druga čustvena stanja, Mihelič z barvami ustvarja aluzijo na zemljo, prst, organski razkroj in ustvarja zadušljivo, mračno razpoloženje. ♦ Iz obeh del lahko še vedno razberemo delce neke zgodbe iz stvarnega sveta in narativnost. ♦ Na prvi sliki je motiv krajine z veduto gradu in figurami, prepoznamo vojake, tri pare, jezdeca na konju. Na drugi sliki je motiv grotesknih glasbenikov. ♦ Oba umetnika v motivu izhajata iz ljudskega izročila in folkloristike. Na prvi sliki je motiv vezan na pripovedke in zgodovino kozakov. Na drugi sliki so preoblikovane pustne šeme, ljudski godci, spremenjeni v razkrajajoče se demone. ♦ Obe deli sta skrivnostni in zelo osebni v smislu izpovedi. Kandinski ponuja gledalcu neke aluzije, vendar želi, da se intuitivno prepusti doživljanju in občutenju barv, linij. Mihelič gledalcu predstavlja svojo vizijo spoznanj in doživljanja človekove osamljenosti ter soočanja z minljivostjo. ♦ Delo na prvi sliki sodi v lirično abstrakcijo, delo na drugi sliki pa v nadrealizem ali fantastično umetnost, tudi z eksistencialistično figuraliko.
6	<ul style="list-style-type: none"> ♦ Kandidat primerjalno opredeli svoj osebni odnos do likovnih del v nalogi z utemeljitvijo.